

Jugar-hi

Sembla poc probable que algú arribi a dir «Han jugat cartes», «Jugarem escacs» o «Jugaven la manilla», és a dir, construint aquestes frases sense la preposició *a* introduint el complement que designa cada un dels jocs. Tothom — llevat, potser d'algú, amb una elocució general netament imperfecta — diu *Han jugat a cartes, Jugarem a escacs, Jugaven a la manilla*.

En canvi, ja hi ha qui pronominalitza — és a dir, representa per mitjà de pronoms febles — aquests complements normalment introduïts per la preposició *a*, com si fossin complements directes o acusatius: «Les han jugat tota la tarda (les cartes)», «Li agraden els escacs però només els juga de tant en tant», «El canari, no el juguen gaire, però la manilla, la juguen cada festa». És ben evident que aquestes construccions constitueixen una vulneració greu de la nostra sintaxi i que, en conseqüència, haurien d'ésser evitades. Com tothom sap — a un cert nivell, és clar — els complements d'objecte introduïts per la preposició *a* han d'ésser representats o substituïts (llevat dels datius) pel pronom *hi*, amb què obtenim *Hi han jugat tota la tarda, Li agraden els escacs però només hi juga de tant en tant, Al canari, no hi juguen gaire, però a la manilla, hi juguen cada festa*. Notem que en aquest darrer exemple, la influència del pronom acusatiu en la construcció incorrecta, comportava, per reflex o correlació, la supressió indeguda de la preposició davant els

complements representats pels grups nominals corresponents i col·locats en aposició.

Tal com dèiem no fa gaires dies, en què responíem a unes consultes sobre el règim dels verbs, no són escassos els que poden admetre construccions diferents. Dit d'una altra manera, els que poden usar-se alhora com a verbs transitius (amb un complement directe) i amb un complement introduït amb una preposició, normalment, però, en casos o amb significats diferents. El verb *jugare* és un d'ells.

En certes frases es construeix amb un complement directe, com són *Van jugar un partit de futbol, Heu de jugar la torre, Si haguéssiu jugat la groga haurieu guanyat, Jugava mil pessetes a aquella carta*, que pronominalitzades esdevenen *El van jugar, L'heu de jugar, Si l'haguéssiu jugada haurieu guanyat, Les jugava a aquella carta*. Però quan el complement del verb *jugare* indica el joc pel seu nom (sense fer-lo precedir per *partit* o *partida*) o una activitat equiparable, aquest complement s'ha d'introduir sempre per la preposició *a*, amb què, com hem dit, es pronominalitza per mitjà del pronom *hi*. El Diccionari Fabra exemplifica profusament aquest ús del verb *jugare*: *a fet, a bales, a coudinar, a (fer) visites, als escacs, al dòmino, a cartes, a la manilla, al truc-i-flor, al tennis, al futbol, al bacará, a la ruleta, a la borsa, a la loteria*.